

“คนสวยโพธาราม คนงามบ้านโป่ง เมืองโอ่งมังกร วัดขนอนหนังใหญ่ ตื่นใจถ้ำงาม ตลาดน้ำดำเนิน เพชริน คำวาวร้อยล้าน ย่านยี่สกปลาดี” เป็นคำขวัญของจังหวัดราชบุรี คำว่าย่านยี่สกปลาดีนั้น หมายถึงปลาอีสกไทย มีหลายคนบอกว่ามาราชบุรีไม่เคยเห็นปลาอีสกเลย ปลาเหล่านี้

เพาะพันธุ์... ‘ปลาอีสกไทย’

ก่อนสูญหายจากราชบุรี

นี้ไปอยู่ที่ไหนกัน หน้าตาของปลาอีสกเป็นอย่างไร จะพาไปชมที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืด ต.น้ำพุ อ.เมือง ที่ได้เร่งผลิตพันธุ์ปลาอีสกไทย ที่นับวันจะหาได้ยากขึ้นเนื่องจากมีปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม จนเป็นเหตุให้ประชากรปลาอีสกไทยนั้นลดลงมากในช่วงระยะ 10 ปีที่ผ่านมา และสามารถผลิตพันธุ์อีสกไทยได้เพียงปี 40,000 ตัวเท่านั้น

น.ส.สุรังษี ทัพพะรังสี ผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืดราชบุรี บอกว่า การเพาะเลี้ยงเบื้องต้นจะทำให้การอนุรักษ์ก่อน ขั้นตอนถัดไปถ้าเลี้ยงเชิงอนุรักษ์ได้พ่อแม่พันธุ์ระดับหนึ่ง จึงไปพัฒนาเชิงพาณิชย์ต่อไป เพราะจำนวนปลาอีสกขณะนี้ลดลงอย่างมาก เนื่องจากมีสิ่งแวดล้อมหลายอย่างเปลี่ยนไป เหมือนแม่น้ำแม่กลอง

มีการสร้างเขื่อนขวางทางน้ำเพื่อผลิตกระแสไฟฟ้า ธรรมชาติปลาอีสกไทยจะล่องขึ้นไปวางไข่ทางต้นน้ำและจะล่องกลับมาที่ราชบุรี ดังนั้น เมื่อเกิดการสร้างเขื่อนจึงทำให้สิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไป จำนวนประชากรปลาก็จะลดลง เมื่อเกิดผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมเกิดขึ้น จึงต้องพยายามพัฒนาการเพาะพันธุ์ปล่อยคืนสู่ธรรมชาติกลับมา

สุรังษี ทัพพะรังสี

ห้วยไม้เต็ง ซึ่งเป็นที่ตั้งศูนย์อยู่ก่อน จากนั้นเมื่อจำนวนประชากรปลาอีสกเริ่มคืนกลับมาขั้นตอนต่อไปคือ ขยายไปยังแหล่งน้ำใหญ่เพื่อเพิ่มปริมาณสัตว์น้ำให้มากขึ้น ทางศูนย์จะเพาะพันธุ์ปลาได้ประมาณ 40,000 ตัวต่อปี จะอนุบาลเลี้ยงไว้ให้มีขนาดใหญ่พอประมาณเพื่อจะได้ยู่รอดในแหล่งน้ำ จึงต้องใช้เวลาและการดูแลที่เพิ่มขึ้นจากเดิม แต่การเพาะเลี้ยงก็จะเจอปัญหาอยู่บ้าง เช่น ความสมบูรณ์ของพ่อแม่พันธุ์ไม่เท่ากัน แต่ละฤดูการจะมีผลกระทบถึงกันหมด แม้ว่าดูแลเหมือนกัน ความสมบูรณ์จะไม่เหมือนกัน แต่สิ่งมีชีวิตมีปัจจัยที่นอกเหนือสิ่งที่กำหนดได้ในบางเรื่อง เช่น ฤดูกาล อย่างหน้าหนาวมาช้า หรือมาเร็ว จะมีผลกระทบต่อสิ่งมีชีวิตเหมือนกันหมด อย่างปลาอีสกไทยจะเพาะพันธุ์ได้ช่วงฤดูหนาวเท่านั้น มีความพร้อมที่จะวางไข่ช่วงนี้

นี่คือการแผนการเพิ่มจำนวนประชากรปลาอีสกไทย ที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืดราชบุรี พยายามในการเพาะเลี้ยง เพื่อปล่อยคืนสู่แหล่งน้ำธรรมชาติ แม้ว่าการเพาะเลี้ยงขยายพันธุ์จะยากลำบาก แต่เพื่อการอนุรักษ์ปลาอีสกไทยแล้ว แม้จะใช้เวลาหลายปีก็ตาม จะให้ทุกคนได้เห็นว่ายี่สกไทยยังคงอยู่คู่คำขวัญของราชบุรีต่อไป

พันธุ์ แก้วนัย

น.ส.สุรังษีบอกว่า เบื้องต้นจะปล่อยพันธุ์ปลาอีสกลงสู่ธรรมชาติ คืนแม่น้ำแม่กลอง แต่ต้องใช้เวลาสักระยะหนึ่ง จะให้จำนวนปลาอีสกเพิ่มขึ้น กลับคืนมาอย่างรวดเร็วเป็นเรื่องยาก เพราะแม่น้ำเป็นแหล่งน้ำเปิด คงต้องอาศัยเวลาประมาณ 4-5 ปี ในการปล่อยคืนสู่ธรรมชาติ ที่คิดไว้คือปล่อยคืนสำนัก